

Szabóné Tóth Judit: A közösségek újraéledése - a hajdúnánási művelődési központ és a városi könyvtár története a rendszerváltástól napjainkig

1. A művelődési központ és a városi könyvtár története a rendszerváltástól napjainkig

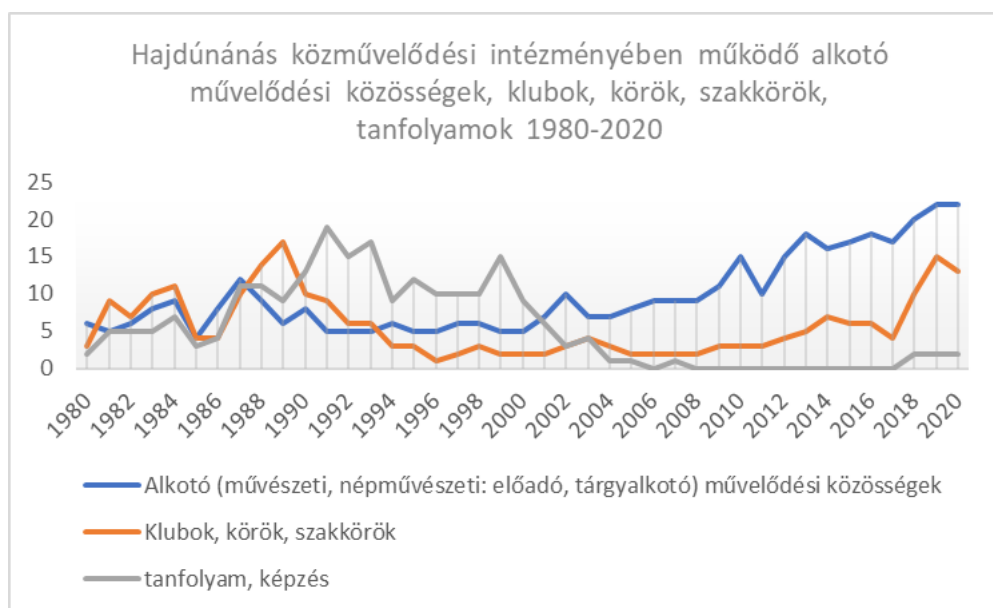
A művelődési központ története Hajdúnánáson 1950-ig nyúlik vissza. A Hajdú-Bihar Megye Tanácsa Bizottságának 1950. február 17-én kelt leirata a város tulajdonát képező Bocskai-szálló épületét – ami addig a mozinak adott otthont – javasolta kultúrpalota céljára kijelölni (Bakó 1973:438). Egyébként mind a mai napig ebben az épületben működik a művelődési központ, amit akkor még Kultúrotthonnak hívtak. Feladata az 50-es években az volt, hogy jelentős bevételi terv teljesítése mellett, – melyeket bálók, színházi előadások szervezésével kíséreltek meg teljesíteni – gondoskodjon a városban az iskolán kívüli művelődésről is (Bakó 1973:438).

A 60-as években a szakköri- és az amatőr művészeti (előadóművészeti, tárgyalkotó) tevékenységek jelentették a fő profilt, majd a 70-es 80-as években a szórakoztató zenés, táncos rendezvények száma növekedett, de jelentős volt az üzemekbe, termelőszövetkezetekbe kiszervezett programok, illetve a klubok, szakkörök száma.

1.1 Hanyagolt szakköri tevékenység és klubélet, növekvő önköltséges képzések és tanfolyamok - a művelődési központ tevékenysége a 90-es években

A 90-es években a rendszerváltás után a hajdúnánási művelődési központnak fokozatosan megváltozott a programkínálata. A hangsúly a rendezvényszervezés felé tolódott, illetve önköltséges tanfolyamokban is bővelkedett az intézmény. Megfigyelésemet az intézmény nyilvántartó könyvei [\[1\]](#), valamint a statisztikai jelentések adatai alapján végeztem. Az összehasonlíthatóság miatt az 1980 és 2020 közötti adatokat vizsgáltam (1. ábra). A közösségek csoportosításánál a közművelődési statisztikai adatszolgáltatás [\[2\]](#) kategóriáit használtam.

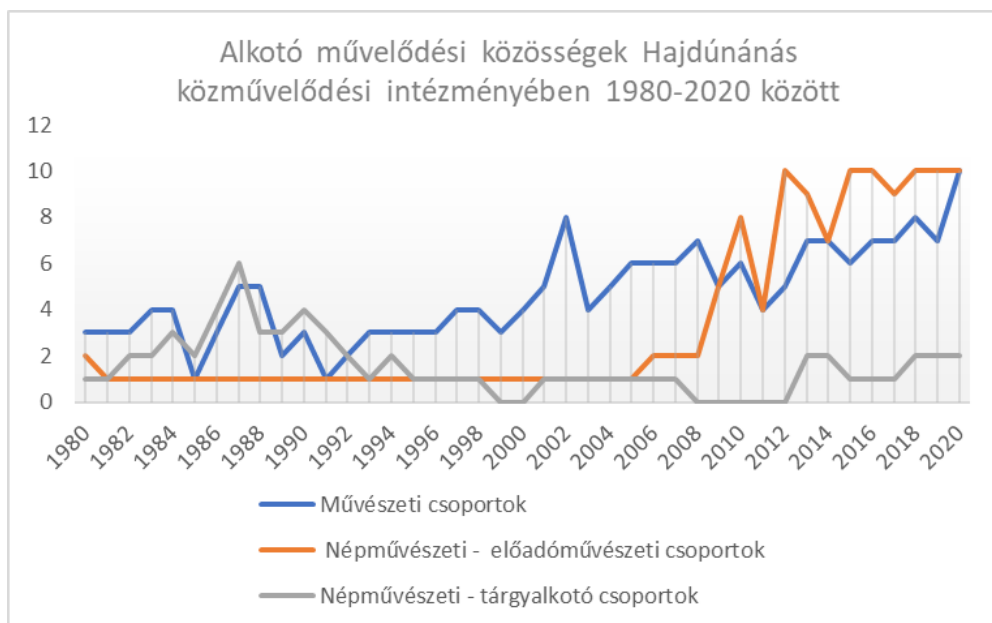
1. ábra: Hajdúnánás közművelődési intézményében működő alkotó közösségek, klubok, szakkörök, tanfolyamok 1980-2020
(Forrás: saját szerkesztés)

Az 1990 előtti időszakra jellemző, hogy állandó, aktív közösségi élet zajlott, de ezek sok esetben tervszerűen, felülről irányított tevékenységek voltak, melyek végrehajtása során a „városi tanács művelődésügyi osztálya javaslattevő, elemző, koordináló, értékelő és ellenőrző tevékenységét érvényesítette” (Hajdúnánás Városi Tanács 1983:1). Az akkori politikai elvárások mentén, a kulturális terveknek megfelelően, nagy hangsúlyt fektettek a munkahelyek, mint a termelészövetkezetek, vagy ipari üzemek közművelődésére, ugyanakkor figyelmet kapott a népművészeti nevelés, a honismeret, a természettudományi ismeretterjesztés és az idegennyelvek oktatása. Némi visszaesés 1985-ben figyelhető meg, ennek oka a művelődési központ épületének felújítása, melyet 1986 tavaszán adtak át. Ebben az évben kezdődött meg az épület új szárnyának megépítése is, melyben helyet kapott egy 300 m²-es nézőtérrel rendelkező színházterem, mint új közösségi tér és rendezvény helyszín.

A klubok, szakkörök száma 1989-ben elérte a 17-et, majd 1996-ig számuk 5-6 közösségre csökkent (1. ábra). A rendszerváltás után a 90-es években elsőként az úttörőmozgalomhoz kapcsolódó gyermek és ifjúsági klubok szűntek meg, majd sorra a hobbitevékenységgel foglalkozó szakkörök (modellező, kertbarát, barkács, számítógépes, videó klubok). Már Hajdúnánás Város 1984. évi közművelődési munkatervében is olvasható, hogy a „fiatalokkal való törődés még mindig nem az adottságoknak megfelelő. A klubhelyiségek többnyire kihasználatlanok” (Hajdúnánás Városi Tanács 1983:1). Valószínűleg minden igyekezet ellenére a fiatalabbaknak szánt közösségeket volt a legnehezebb feladat életben tartani, ezért ezek hamar el is tűntek. Kivétel volt ez alól az éppen aktuális zenei divatot követő klub (rap, heavy metal). Az idősebb korosztály közösségei, a nyugdíjas klubok, azonban stabilan fennmaradtak.

2. ábra: Alkotó művelődési közösségek Hajdúnánás közművelődési intézményében 1980-2020 között
(Forrás: saját szerkesztés)

Az alkotó művelődési közösségek számánál szintén csökkenés figyelhető meg az 1987-es adatokhoz képest. Ezek tevékenységét nézve, a 80-as években Hajdúnánáson főként az amatőr művészeti csoportok, valamint a népművészeti csoportok közül a tárgyalgó közösségek voltak a népszerűek (2. ábra). Utóbbi még a 90-es években tartotta magát egy-két közösséggel (hímző, szalma-gyékényfonó, szövő), de az évezred végére ezek is eltűntek. A 80-as évek közepétől a gyerekek részvételével is szerveztek népművészeti tárgyalgó csoportokat. A 90-es évektől a klubokhoz hasonlóan ezek is megszűntek. Előadóművészettel foglalkozó népművészeti csoport csak egy volt ebben az időszakban (Hajdú Bokréta Hagyományőrző Csoport).

A klubok, szakkörök, valamint az alkotó közösségek számának csökkenése leginkább anyagi okokra vezethető vissza. A *Tájékoztató a művelődési központ munkájáról, illetve 1991-es költségvetéséről* című dokumentumban – melyet az intézmény akkori igazgatója, Girus Miklósné írt az önkormányzatnak – olvasható, hogy a színházterem 1988-as átadása után a sikeres és teltházak rendezvényeiknek köszönhetően a bevételekből tudták addig a költségvetést fedezni. A rendszerváltás után viszont olyan jelentős áremelések történtek, hogy a fenntartási költségeiket már nem tudták kigazdálkodni. A gazdasági helyzet miatt a lakosság is elkezdett takarékoskodni, amit először a kulturális területen érzékeltek a látogatók elmaradásával. Az ifjúsági korosztály pedig inkább az akkoriban nyílt helyi diszkót részesítette előnyben. A helyzetre válaszképp jónéhány sikeres rendezvényt megszüntettek, a 21 fős dolgozói létszámból 3 főt elbocsátottak, a bevétel nélküli kiscsoportokat és azok rendezvényeit felszámolták és a csoportvezetők tiszteletdíját működési kiadásai finanszírozására fordították (Girusné 1990).

Ugyanebben a dokumentumban olvasható az is, hogy a működési bevételeik teljesítése érdekében termeiket bérbe adják, a rendezvényeket, színházi előadásokat a közönség igényeihez igazítják és hiánypótló, önköltséges tanfolyamokat szerveznek (Girusné 1990). A nyilvántartási naplók adatai alapján készült 1. ábra grafikonján látható, hogy ezek az iskolán kívüli képzések egészen a 2000-es évek elejéig erőteljesen jelen voltak az intézmény kínálatában és jelentős növekedés figyelhető meg az önköltséges tanfolyamok, képzések számában. Az emelkedés 1987-től indult meg, akkor 11 tanfolyamot szerveztek, majd a csúcspont 1991-ben volt, amikor ez a szám elérte a 19-et. Kisebbségi eltérésekkel, de számuk állandó volt a 90-es években, egészen az ezredfordulóig. Szerveztek angol és német kezdő és haladó nyelvtanfolyamokat, gépiró tanfolyamot, melyeket

főként a munkaerőpiacon tudtak hasznosítani a résztvevők. Volt balett, és mazsorett, ezekre a gyerekeket várták, valamint szabó-varró tanfolyam és mindenféle női torna, amelyek a hölgyek szabadidejének hasznos eltöltését célozták meg, az intézménynek pedig bevételt generáltak. A 90-es években népszerűek voltak a társastánc tanfolyamok is. Ezek állandó résztvevőiből 1993-ban megalakult a Nána Formációs Társastánc Stúdió, amelynek tagjai rendszeresen összejártak, próbáltak és bemutatkoztak a város rendezvényein. Emellett tovább működtek a felnőtt önszerveződő csoportok, mint a színjátszó kör, városi énekkar, szövőszakkör, szalma és gyékényfonó szakkör, és a hagyományőrző csoport.

1.2 A rendezvények statisztikai csúcspontja a vásárok és turkálók időszakában

Ami a rendezvényeket illeti – a már említett gazdasági okok miatt – ebben az időszakban szűnt meg a 60-as évektől megrendezett népművészeti alkotótábor, mely csak irreálisan magas részvételi díj mellett tudott volna tovább működni. Az addig hagyományosan megrendezett arató népiünnepélyek abbamaradtak, és befejeződött a helyieket bemutató „Én örökségem” című sorozat, viszont továbbra is megrendezték a nagy sikerű – 1978 óta megvalósuló – Nánási Vásártéren rendezvényt, amely mellé meghirdették az Aranyszalma Szálasanyagfonó pályázatot, amelyet kiállítással is egybekötöttek (Girusné 1990).

A jeles napok alkalmából különböző szórakoztató eseményeket és koncerteket szerveztek, irodalmi, ismeretterjesztő és egyéb programokat rendeztek. Ebben az időszakban több hagyományteremtő rendezvényt is sikerült megvalósítani. Az egyik a Városi Gyerekfarsang, ahol az általános iskolás diákok vonulnak fel a város legjobb jelmezeiben. A Szüreti Sokadalom a régi szüreti multságokat idézi, aminek Hajdúnánáson is nagy hagyománya volt. A rendezvény alkalmával a gazdák feldíszített szekereikkel vonulnak fel és hagyományos eszközökkel végzett mustkészítést is láthatnak az érdeklődők, az egyéb szórakoztató programok mellett. Szerveztek musical és színházi előadásokat is, amire nagy érdeklődés volt a helyiek körében. A bevételek növelése miatt egyre gyakrabban adták bérbe a művelődési központ termeit, és saját szervezésű bálakat is tartottak. (Szólláth 2007)

A közművelődési alkalmak száma 1990-ben 793 volt, ami 1992-ben 485-re csökkent. Innen kezdve folyamatos a növekedés 1996-ig. Ekkor érte el a csúcspont a rendezvények száma az 1424 alkalommal (Szólláth, 2007). Szólláth vizsgálatában megállapította, hogy ez a szám valójában sok esetben nem a kulturális eseményeket jelzi, hiszen 184 vásár, 379 nyitott forma, szolgáltatás (ebből 283 sporttevékenység, jórészt asztaliteniszezés) növeli a statisztikát, amihez hozzájön még a külső szervek 479 rendezvénye (Szólláth 2007). Ez összevág az 1991. évi költségvetésről szóló tervezetben megfogalmazott törekvésekkel, amiben a bevétel növekedését részben a magasabb számú terembérléssel kívánják elérni, ugyanakkor a rendezvények számát költséghatékonysági okok miatt csökkenteni.

A házban tartott programok száma ettől az évtől kezdve jelentősen visszaesett, 2002-ben már csak 380 közművelődési alkalmat regisztráltak, viszont annál több turkáló, vásár, vagy termékbemutató volt (Szólláth 2007). „A 90-es évek elején még eseményszámba ment egy-egy turkáló megjelenése, amit a ház saját programfüzetében is reklámozott, az ezredfordulóra már ha nem is mindennapossá váltak ezek az alkalmak, de két naponta feltétlenül jelentkeztek. Számuk általában

200 körül mozgott évente, a legnagyobb jelenlét 2001-ben volt 229 alkalommal” (Szólláth 2007).

1.3. Az összevonás - létrejön a Móricz Pál Városi Művelődési Központ és Könyvtár

Az 1951 óta működő városi könyvtár a rendszerváltás után felvette a hajdúnánási születésű író, Móricz Pál nevét. 1997-től a művelődési központot az önkormányzat közintézményeként összevonták a könyvtárral. Az intézmények Móricz Pál Városi Művelődési Központ és Könyvtár néven működtek tovább, de továbbra is külön épületben. Ebben az évben a könyvtárnak el kellett költözni addigi helyéről (Bocskai u. 13.), mert az épület állaga jelentősen romlott, a falak salétromossá váltak, vizesek voltak, ami a könyvek állapotának romlásához vezet. A könyvtár új helyét a Bocskai u. 12-14 szám alatti szemközti épületben jelölték ki, ami egykor szintén pártházként funkcionált, mint anno az addigi épületük (MPVKHGY 2021).

1.4. 2000-es évek - amatőr művészeti csoportok magas aránya a hanyatló szakköri és képzési tevékenység mellett

Az ezredforduló utáni években a művelődési központban a klubok, körök száma alacsonyan stagnál (évente 2-3), ehhez viszonyítva az alkotó művelődési közösségei száma kiemelkedő (1. ábra). Ha az alkotó művelődési közösségeket tovább elemezzük, megfigyelhető, hogy ezek közül is főként az amatőr művészeti csoportok voltak többségben, az előadóművészeti-, vagy tárgyalgató népművészeti csoportok száma továbbra is alacsony volt (1-2 közösség) (2. ábra).

Az intézményben működő amatőr művészeti csoportok közül 2000-ben alakult meg a Naná (Nagynánási) Színház az akkori színjátszó kör lelkes, amatőr tagjaiból. A közösség létrejöttét az intézményben dolgozó egyik kolléga Marth P. Ildikó kezdeményezte, aki a Színház- és Filmművészeti Főiskola hallgatója volt korábban. Ő írja és rendezi a bemutatott darabokat. Eddig összesen 12 ősbemutatójuk volt. A repertoárjukban szerepelnek komédiák (a Rátóti csikótojás, Kukás guru), drámák vagy történelmi témájú darabok, mint például a Hajdú Rege, amely a városunk 400. évfordulójára íródott és bemutatja a hajdúk letelepedésének fogadtatását. A közösség ma is működik, a több mint 20 év alatt közel 200 fő próbálhatta ki itt színészi tehetségét, közülük többen ezt a pályát választották. A társulatot rendszeresen hívják más településekre is fellépni, még határon túl is, a szerző darabjait pedig számos alkalommal játszották már más társulatok. A 2000-es évek elején működött a gyerekek is színjátszó kör a Pöttöm Színpad, de ez viszonylag rövid életű volt (KLVMK 2021).

A legtöbb amatőr művészeti csoport – főleg a tánccsoportok – a meghirdetett tanfolyamok résztvevőiből alakultak állandó közösségekké. A formációs társastáncon kívül 2008-ig működött balett és mazsorett csoport. 2005-ben létrejött a Hajdúnánási Gimnasztráda. A 3-4 korcsoport tagjai moderntáncot, klasszikus balettet, show - és jazz táncot tanulnak. A betanult koreográfiákkal rendszeresen részt vesznek a város rendezvényein és versenyeken is szerepelnek, szép eredményekkel. Továbbra is töretlenül működött a Maklár Lajos Városi Énekkar, melynek múltja 1859-re vezethető vissza.

Ami a tárgyalgató népművészeti csoportokat illeti, a nánási örökség – a szalmafonás – hagyományos mesterségének átörökítése céljából, a 2000-es évek elején újra megjelent a szalma- és gyékényfonó szakkör. Vezetője Reszeginé Nagy Mária népi tárgyalgató iparművész volt (az ő

nevéhez fűződik az Aranyszalma Alkotóház létrehozása), de 2008-ban a csoport már nem szerepel az intézmény közösségei között.

Valamivel jobb a helyzet az előadóművészettel foglalkozó népművészeti csoportok esetében. Működött a Hajdú Bokréta Hagyományőrző Csoport, melynek gyökerei az 1930-as évekig nyúlnak vissza és hosszú szünet után 1970-ben szerveződtek újra. Nevükhöz kötődik egy népi színmű, a Nánási Lakodalmas gyűjtése, majd annak előadása, melyet a mai napig színpadra állítanak a közösség tagjai. 2008-tól pedig az egykori (1991-ben gazdasági okokból megszüntetett) aratófesztiválok hangulatát élesztették fel a Hagyományőrző Aratók Találkozójával, melyet azóta is minden évben július első hétvégéjén rendeznek közösen a művelődési központtal. 2006-ban alakult meg a Nánási Vidám Asszonyok, melynek tagjai verseket, dalokat, népdalokat, néptáncot és folklorisztikus cigánytáncot adtak elő helyi és környékbeli települések rendezvényein (KLVMK 2021).

2002-től az Ezüstkör Nyugdíjas Klub mellett helyet kap a házban egy újabb nyugdíjas közösség, a Hajdúnánási Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete (KLVMK 2021). Az adatokat nézve a két működő nyugdíjas klub mellett más ilyen közösség nem működött ekkor, így a klubtevékenység is elég szegényes még ebben az időszakban.

1.5. Hajdúnánás közművelődési koncepciójának felülvizsgálata és átszervezése

2007. február 15-én a képviselőtestület elfogadta az előző évre vonatkozó közművelődési beszámolót azzal a kitételrel, hogy bízzanak meg egy szakértőt, hogy végezze el Hajdúnánás közművelődési koncepciójának felülvizsgálatát, egyidejűleg a város közművelődési feladatellátásának, közművelődési feladatot ellátó intézményének költséghatékonysági vizsgálatát és tegyenek javaslatot a feladat költség- és eredményhatékony megoldásaira. Hajdúnánás Városi Önkormányzat Képviselő-testületének a 70/2007. (III.22.) számú Képviselő-testületi Határozat alapján Beke Pál kapott felkérést a feladatra. Beke maga is sok problémát tapasztalt a működésben. Vizsgálata megállapította, hogy a hajdúnánási közösségi művelődésében többnyire csak amatőr művészeti csoportok vesznek részt, melyek önfenntartóak. Az intézmény helyiségei a közösségi művelődés szempontjából kihasználatlanok, ahogyan a pályázati lehetőségek is, a bevétel az önkormányzat támogatása mellett jobbra csak a bérleti díjakból keletkezik. A megvalósított szakmai munka messze elmarad attól, amire az intézménynek a meglévő infrastrukturális, anyagi és humán erőforrásával lehetősége lett volna, ami indokoltá teszi a strukturális módosításokat (Beke, 2010:30-32).

Beke tanulmányában a hajdúnánási közművelődési intézményrendszer átalakításának első lépéseként a művelődési központot és a könyvtárt javasolta különválasztani, egymástól függetleníteni. Javasolta továbbá a könyvtárt önkormányzati fenntartásúvá tenni, míg a művelődési központot egyesületi működtetésben társadalmiasítani. Indítványozta azt is, hogy a jelenlegi intézményi integrációban részes tájházat, a közvetlenül az önkormányzat által gondozott csőszkunyhókat egy új néven átszervezett (Hajdúnánási Hagyományok Háza) helytörténeti gyűjteményhez csatolják (Beke 2010:28).

2008-ban végül az önkormányzat döntésére [\[3\]](#) különválasztották a művelődési központot és a könyvtárt. Előbbi megkapta a nánási származású irodalom- és színháztörténész után a Kéky Lajos Városi Művelődési Központ elnevezést és önálló intézményként működött a továbbiakban. A Beke

Pál által javasolt egyesületi formában történő működtetés végül nem valósult meg, ennek ellenére a civilek újra elkezdték felfedezni a művelődési központot és újabb közösségek jöttek létre.

2008-ban amatőr művészeti csoportként megalakult a Phoenix Fusion Tánciskola, ahol 4 korcsoportban sajátíthatják el a növendékek a modern kortárs technikákat, divattáncokat és hip-hop táncstílust.

Ebben az időszakban népi előadóművészeti csoportok is szép számmal alakultak helyi kezdeményezésre. 2008-ban létrejött a Lente Lajos Magyar Nóta Klub, melynek célja „a hagyományőrzés, a magyar népzene gyakorlása, terjesztése, amatőr szólóénekesek tehetséggondozása, közművelődési, zenei programok szervezése, lebonyolítása, azokon történő fellépések” (KLVMK 2021).

2009-ben megjelent a néptánc is az intézmény falain belül, ahol először kettő, majd három néptánc csoport is működött. Szintén a hagyományos vonalat képviseli az ugyanabban az évben alapult Szalmakalap Citerazenekar, akik számos díjat és aranyminősítést is kaptak már az évek során. Fontos célkitűzésük volt az utánpótlásnevelés, így egy évvel később, 2010-ben létrehozták a Szalmaszálak Citeracsoportot, ahol a gyerekek ismerkedhetnek meg a népi hangszerrel (KLVMK 2021). Ekkor jött létre a Tóni és a Sárgarózsák csoport is, akik mulatós műsorral, cigánytáncsal készülnek lakodalmakra, szüreti mulatságokra, helyi és környékbeli rendezvényekre (KLVMK 2021). Népművészeti tárgyalgó közösség azonban nem jött létre ebben az időszakban.

A tanfolyamok száma is csökkent a 2000-es évektől. Míg korábban a munkaerőpiacon hasznosítható képzések, tanfolyamok indultak (pl. gépíró, idegennyelv), az ezredforduló után inkább szabadidős tevékenységgel kapcsolatos tevékenységek (női torna, hastánc, reiki, önismeret). Ennek oka lehet az is, hogy Magyarországon 1993-ban bevezették az OKJ rendszert, ami már hivatalos szakképeztést ad a résztvevőnek az elvégzett tanfolyamról, amit a munkaerőpiacon is elismertek. 2008-tól a tanfolyamok teljesen meg is szűntek. A hangsúly inkább a hagyományőrző, népművészeti tevékenységek felé tolódott el. Az épületben ugyanakkor helyett kapott az ezredfordulótól 2011-ig a helyi alapfokú művészetoktatási intézmény, melynek berkein belül zenét, később néptáncot is tanulhattak a diákok és a Gazdasági Ellátó Intézménynek is itt volt a székhelye.

1.6. Intézményből nonprofit gazdasági társaságba - az újabb átszervezés

2011-ben a művelődési központ működtetését újból átszervezték. A helyi önkormányzat létrehozta a Hajdúnánási Holding Zrt.-t, 3 tagvállalattal, mert így hatékonyabbnak és gazdaságosabbnak látták az önkormányzat intézményeinek működtetését. Az egyik tagvállalat, a Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft. (továbbiakban NPC Kft.), azzal a céllal jött létre, hogy összefogja a városban működő kulturális szervező és kultúraközvetítő tevékenységet végző szervezeteket. Feladata többek között a helyi közművelődés ellátása, így a Kéky Lajos Városi Művelődési Központ üzemeltetése, valamint a Hajdúnánási Televízió, a Hajdúnánási Újság és a Hajdúnánási Tourinform Iroda működtetése, melyek a művelődési központ épületében kaptak új helyet. Az átszervezés azt a célt is szolgálta, hogy hatékonyabbá váljon az eddig külön működő szervezetek közti kommunikáció és a tevékenységek összehangolása úgy, hogy az önálló szakmai tevékenység továbbra is megmaradjon (NPC 2021).

1.7. Fókuszban a helyi közösségek építése és a hagyományörzés

Az átszervezéssel 2013-tól a közművelődési programkínálat is bővült hagyományos rendezvényekkel. A jószágok legelőről való ki és behajtását és a számadás ceremóniáját elevenítik fel azóta a város élő páasztormúzeumként definiált közösségi téren, a Kendereskertben. 2014-ben először rendezték meg a helyi identitást erősítő rendezvényt, a Hajdúk Világtalálkozóját.

Az NPC Kft. 2015-ben feladatként megkapta további két közösségi színtér, a Pinceklub és a Kendereskert látogatóközpontjának üzemeltetését 2020 júniusáig. 2017-ben a Bocskai Filmszínház és Ifjúsági Ház működtetése is ide került. Ezzel egyidejűleg az ott működő csoportokkal bővült a közösségek száma (Hajdúnánási Nyugdíjasok Internet Klubja, grafika szakkör, Nosztalgia Filmklub).

Az átszervezés az új közösségi formák létrejöttének is kedvezett. A lakosság kezdeményezésére egyre több közösség alakult. Jelentős növekedés figyelhető meg az előadóművészettel foglalkozó népművészeti csoportok esetében. 2012-től 10 körül mozog a számuk (3. ábra), míg a 2000-es években csak 1-2 ilyen közösség működött (2. ábra).

3. ábra: Rendszeres művelődési formák a Kéky Lajos Városi Művelődési Központban, valamint a Bocskai Filmszínház és Ifjúsági Házban 2012-2022 között
(Forrás: saját szerkesztés)

Rendszeres művelődési formák a Kék Lajos Városi Művelődési Központban, valamint a Bocskai Filmszínház és Ifjúsági Házban 2012-2022 között

Alkotó művelődési közösségek	működés	megjegyzés
Művészeti csoportok		
Maklár Lajos Városi Énekkar	1859 -	1990-től vették fel a Maklár Lajos Városi Énekkar nevet.
Nána Formációs Társastánc Stúdió	1993-	
Nána Színház	2000-	
Hajdúnánási Gimnasztráda	2005-	2022-től VRM Táncstúdió néven működik.
Phoenix Fusion Tánciskola	2008-	2020-tól Főnix Táncsport Egyesületként működnek.
BOREKO Színháztársaság és Kulturális Egyesület	2015-	
grafika szakkör	2016-	
digitális fotó szakkör	2018-2020	EFOP-3.7.3-16-2017-00212
Verskedvelők Klubja	2019-	
Nána Formációs Társastánc Stúdió Senior csoport	2020-	A 2018-ban indult tanfolyamból alakult önszerveződő közösséggé.
Népművészeti csoportok		
<i>Előadóművészet</i>		
Hajdú Bokréta Hagyományörző Egyesület	1937-	
Nánási Vidám Asszonyok	2006-	
Lente Lajos Magyaróráta Egyesület	2008-	
Szalmakalap Citeraegyüttes	2009-	
Szalmaszálak Citeracsoport	2010-	
Tóni és a sárgarózsák	2010-	
Nefelejcs Népdalkör	2012-2016	
Nánási Népdal Nőta és Táncnedvelők Egyesülete	2014-	
Slágerexpressz csoport	2015-	
Rokolya Táncegyüttes	2016-	
Ringató foglalkozás	2019-	
<i>Tárgyalkotó népművészeti csoportok</i>		
Szövezzakkör	2015-	A 2013-ban indult tanfolyamból alakult önszerveződő közösséggé.
Hímző szakkör	2021-	A Nemzeti Művelődési Intézet Aszakkör programjának köszönhetően indult.
Gyöngyűző szakkör	2021-	A Nemzeti Művelődési Intézet Aszakkör programjának köszönhetően indult.
Vesszőfonó szakkör	2022-	A Nemzeti Művelődési Intézet Aszakkör programjának köszönhetően indult.
Nemező szakkör	2022-	A Nemzeti Művelődési Intézet Aszakkör programjának köszönhetően indult.
Klubok, körök, szakkörök		
Hajdúnánási Ezüstkor Nyugdíjas Egyesület	1986-	
Hajdúnánási Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete	2002-	
Hajdúnánási Nyugdíjasok Internet Klubja	2008-	
Meditációs kör	2013-2016	
Jóga kör	2013-2016	
Nosztalgia Filmklub	2016-	
3-1-2 Meridián Torna Klub	2018-	Ma Nagyik Tornája néven működik a csoport.
Helyismereti, honismereti Szakkör	2018-2020	EFOP-3.7.3-16-2017-00212
Fűben-fában orvosság	2018-2020	EFOP-3.7.3-16-2017-00212
Háztáji Gazdálkodás	2018-2020	EFOP-3.7.3-16-2017-00212
Angol szakkör	2018-2020	EFOP-3.7.3-16-2017-00212
Zenétörténet Szakkör	2018-2020	EFOP-3.7.3-16-2017-00212
Háziaszonyképző (szabás-varrás)	2018-2020	EFOP-3.7.3-16-2017-00212
Tudatos médiahasználat	2018-2019	EFOP-3.7.3-16-2017-00212
Német szakkör	2018-2020	EFOP-3.7.3-16-2017-00212
Ezredeleji beszélgetések	2019-2020	EFOP-3.7.3-16-2017-00212
digitális grafika szakkör	2019-2020	EFOP-3.7.3-16-2017-00212
Saját képzések, tanfolyamok		
gyors- és gépírás	2018-2020	

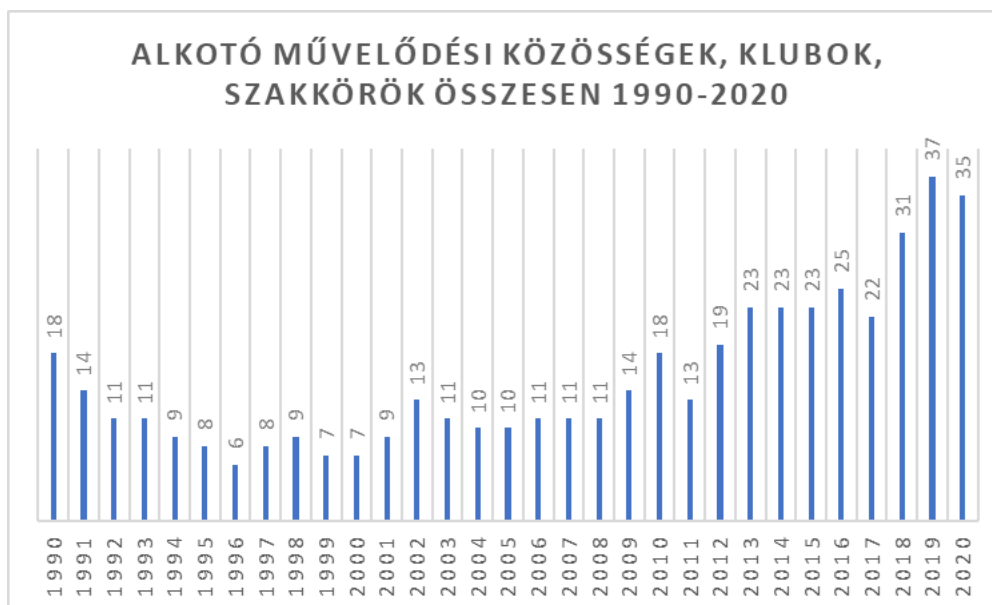
A szakköri tevékenység egy Európai Unió pályázatnak [4] köszönhetően 2013-ban éled fel újra. Ekkor 13 szakköri csoport jött létre és működött egy éven keresztül a házban digitális fotózás, szövés, szalmafonás, bábjáték, színjátszás, elektronikus sajtó, modern- és néptánc kiscsoportos foglalkozás (NPC 2014). A pályázat hozadéka, hogy lejártá után a szövőszakkör tovább folytatta működését így újra lett tárgyalgató népművészeti közösség az intézményben.

2018-ban egy újabb Európai Unió pályázat [5] adott lehetőséget térítésmentes szakkörök, tanfolyamok szervezésére. Létrejött egy Helyismereti-, Honismereti Szakkör, melynek tagjai nem a padban ülve, hanem élményekkel teli kirándulásokon ismerkedhettek meg hazánk természeti kincseivel, épített örökségeivel és ezeken keresztül a történelmi eseményekkel. Megvalósult a tudatos médiahasználat szakkör, volt gyors és gépírás, angol, német, digitális grafika, digitális fotózás, zenetörténeti szakkör. Az Ezredeleji beszélgetések keretében a résztvevők olyan emberek előadásait hallgathatták meg, akiknek élete példaként szolgálhat mások előtt is (író, olimpikon, médiaszemélyiség, élsportoló, színész, történész stb.). A Háziasszonyképzőben főként a szabásvarrás fortélyaisával ismerkedtek meg a résztvevő hölgyek, a Fűben-fában orvosság szakkörön a gyógynövények hatásaival, felhasználási módjukkal, míg a Háztáji gazdálkodás szakkörön a helyi növénytermesztés, állattenyésztés előnyeivel és módjával. Lehetőség volt Kézműves műhelyben elsajátítani a szalmafonást, és a bőrzést, amatőr művészeti csoportban, a Náná Színházban belekóstolni a színészkedésbe, a Nána Formációs Társastánc Stúdióban a csoport tagjai a társastáncok lépéseit sajátíthatták el. A szakkörök ugyan véget értek, de a tapasztalatok azt mutatják, hogy van igény az ilyen programokra. A táncosok csoportja a pályázat lezárulta után úgy döntött, hogy tovább folytatja a tevékenységet és megalakult a Nána Táncstúdió Senior Csoportja.

Közben újabb változás következett az intézmény működtetésében. A Hajdúnánás Városi Önkormányzat képviselőtestülete 2020. január 24-én a Hajdúnánási Holding Zrt. további működéséről döntött [6], addigi feladatköre a tagvállalatokkal kapcsolatban megszűnt, így a Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft. a Hajdúnánás Városi Önkormányzat gazdasági társaságaként működik azóta. A szervezet küldetése nem változott, célkitűzéseinek és feladatainak egyik legfontosabb szegmense továbbra is a helyi közösségek építése helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének, érdekérvényesítésének segítése. A cég Hajdúnánás különböző életkorú, érték- és érdekrendszerű civil közösségeinek művelődési szándékait támogatja és a művelődési központ, valamint az ifjúsági ház falain belül ingyenesen ad helyet, lehetőséget összejöveteleik, bemutatkozásaik megtartására. A csoportokkal egy kolléga rendszeresen tartja a kapcsolatot, információt és igény szerint segítséget nyújt számukra, mentorálja tevékenységüket. A programok során a helyi közösségek rendszeresen közreműködnek főleg fellépőként, de van, hogy önkéntes tevékenységet vállalnak.

A célkitűzés teljesülni látszik, hiszen a kétezres évek elején csak 4-5 csoport, egyesület működött rendszeresen a művelődési központon belül, míg 2020-ban ez a szám már 25 lett (a pandémiás időszak ellenére is). 2019-ben például 3 új csoport jött létre. Jelenleg alkotó művelődő közösség összesen 19, míg klub és szakkör 6 működik a művelődési központban (4. ábra).

4. ábra: Alkotó művelődési közösségek, klubok, szakörök a hajdúnánási művelődési központban
1990-2020 között
(Forrás: saját szerkesztés)

2. A Helytörténeti Gyűjtemény megalakulása

Mivel a könyvtárhoz tartozó helytörténeti gyűjtemény szerves része a helyi kultúrának, így fontosnak tartom, hogy ennek létrejöttével is foglalkozzam. Korábbi „A helyi kultúra centralizálása – a II. világháborút követő időszak a rendszerváltásig a közösségi művelődés tükrében egy hajdú településen” című tanulmányomban már bemutattam a múlt században a helyi gyűjtemény kialakítására megszületett kezdeményezéseket (melyet jelen tanulmányomban már nem részletezek). Ezek gyümölcse végül 2006-ban érett be. Ekkor hozták létre a Helytörténeti Gyűjteményt, amivel a múzeumi gyűjtemény végül önálló épületbe került, a mai helyére, azaz a hajdúnánási Bocskai utca 13. szám alatti épületbe.

Ebben az évben még csak időszakos kiállítással találkozhattak a látogatók, ami főként a hajdúnánási magángyűjtők anyagaiból állt. A gyűjtemény életében a legfőbb célkitűzés az volt, hogy az időszakos kiállítás helyét később az állandó kiállítások vegyék át olyan gyűjteményből, ami a város tulajdonát képezi. 2008-ban hozzákapcsolták a városi könyvtárhoz, így ennek azóta is része, mint nevében is benne van: Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény. Ebben az időszakban fontos feladat volt a gyűjtemény gyarapítása és az épületnek és udvarának rendbetétele. Emellett foglalkoztak a szintén ide tartozó bástyafal, csőszkunyhók és Tájház karbantartásával, működtetésével. 2009-ben az intézmény megkapta a közérdekű muzeális gyűjtemény besorolást, amely néprajzi és képzőművészeti tárgyak gyűjtésére terjed ki. Gyűjtőköre és gyűjtőterülete Hajdúnánás közigazgatási területe, fenntartója pedig a város önkormányzata (Buczko 2019:149).

3. Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény

A Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény közgyűjteményi feladatokat ellátó kulturális intézmény, mely 1951 óta többszöri átalakítások után működik jelenlegi formájában. Az intézmény a közgyűjteményi feladaton túl, több évtizede részt vesz a város kulturális életében és közművelődési tevékenységet is végez.

3.1. Tudás és közösség - szolgáltatások a Móricz Pál Városi Könyvtárban

A könyvtár küldetésnyilatkozatában fő cél, hogy információs és tudásalapú társadalom alapintézményeként segítse az oktató és nevelőmunkát, az élethosszig tartó tanulást, a tájékozódást, az információkhoz való gyors és könnyű hozzáférést, a szabadidő hasznos eltöltését, gazdagítsa a város kulturális életét és helytörténeti gyűjteményével hozzájáruljon a helyi értékek megőrzéséhez és továbbadásához (MPVK HGY 2020). Az évek során igyekezett alkalmazkodni a megváltozott felhasználói igényekhez, ami alapján a csendes olvasótér mellett, közösségi térre is alakult, ahol a könyvkölcsönzésen túl – 2019-től az erre a célra kialakított külön teremben – különböző programok, csoportfoglalkozások, tanfolyamok, előadások, játékok, folyóiratok és internethasználat lehetősége várja az oda betérőket.

A könyvtár által szervezett programok, foglalkozások:

- könyvbemutatók, író-olvasó találkozók
- interaktív, tematikus könyvtári órák gyerekeknek
- helyismereti gyűjteményt bemutató foglalkozásokat iskolai osztályoknak, csoportoknak, szakköröknek és felnőtteknek (vetélkedőkkel, könyvbemutatókkal egybekötve)
- ingyenes számítógép- és internethasználati tanfolyamot a nyugdíjasok és a munkanélküliek számára
- állandó kiállítás a névadó Móricz Pál tiszteletére
- időszakos kiállítások a gyerekkönyvtárban
- Digitális Jólét Pont 10 munkaállomással
- interaktív tematikus múzeumpedagógiai foglalkozások (19 tematikával) állandó kiállítások köré szervezve, illetve ünnepkörökhöz kapcsolódó tematikus foglalkozások
- klubok: Nyugdíjas Óvónők Klubja, Baba-Mama Klub, Olvasólámpa Olvasó Klub

A könyvtár egyik legfontosabb szakmai tevékenysége a gyűjteményfejlesztés, amit a gyűjtőköri szabályzatnak megfelelően végeznek. Az állományukat vásárlás és ajándék révén tudják gyarapítani az olvasói igényeket figyelembe véve. A könyvtárba jelenleg 151 féle folyóirat van, ennek körülbelül egyharmadát a Nemzeti Kulturális Alap juttatja el a könyvtárnak, a többi saját előfizetés, melynek költsége évente közel 1 millió Forint. A könyvtár az olvasóktól is szokott könyveket kapni ajándékba, melyek egy részét állományba veszi, a többit továbbadja iskolai könyvtáraknak, illetve „könyvelhagyó” napokat szerveznek azzal a szándékkal, hogy népszerűsítsék az olvasást (MPVK HGY 2020).

A könyvtár állományában vannak olyan könyvek, amelyek nem kölcsönözhetőek, csak olvasótermi használatra vehetők igénybe. Az épületben lehetőség van online elérhető adatbázisok használatára is, mint a Mokka, Maratka, MEK, FSZEK, vagy a NAVA. (MPVK HGY 2020).

A Gyerekkönyvtárban csatlakoztak az Olvasólétra programhoz, mely játékosan szeretetteti meg a gyerekekkel az olvasást. A könyvtár megjelenik a város rendezvényein, a piacon, illetve nyáron a turisztikai főszezonban Strandkönyvtár szolgáltatással a Hajdúnánási Gyógyfürdőben. (MPVK HGY 2020).

A könyvtár további fontos feladata a Helyismereti Gyűjtemény kezelése, a helytörténethez kapcsolódó dokumentumok beszerzése, ami kiváló kapcsolódási pont a helytörténeti gyűjtemény szervezeti egységéhez. Ez a feladat szintén részben vásárlással, részben pedig ajándékozással történik, ugyanis a város lakossága a település múltjával kapcsolatban jelentős számú, írást, fotót és egyéb dokumentumot hagy a könyvtárra, amit állományba vesznek, digitalizálnak. Ugyanakkor napi szinten végeznek sajtófigyelést – az internet adta lehetőségeket is kihasználva – a helyi hírekről, amit archiválnak (MPVK HGY 2020).

3.2 Gyűjtőmunka és interaktív ismeretterjesztés - a helytörténeti gyűjtemény szerepe a város kulturális életében

A helytörténeti gyűjtemény mai funkcióját 2011-től nyerte el. Ekkor nyílt meg az első állandó kiállítás, amiből az idelátogatók bepillantást nyerhettek a hajdúnánási kalapköttők munkásságába.

A helytörténeti gyűjteményben három gyűjteményi terület található. Az egyik a néprajzi gyűjtemény, melyben az eredeti dokumentumokon és fotókon kívül vannak műtárgyak is, melyek többsége a háztartásban, illetve a mezőgazdaságban használatos eszközök, ezek darabszáma 2019-ben 5301. A másik terület a 704 darabból álló képzőművészeti anyag, melyet lezártak, nem bővíthető, ugyanis a gyűjteményi munkában a legnagyobb problémát az okozza, hogy a raktározási lehetőség elérte a maximumot, ami az új műtárgyak befogadását is korlátozza. A képzőművészeti anyagok közt találjuk meg Gál Mátyás grafikus plakát tablóit, a hajdúnánási Képzőművészeti táborban a 2006 és 2012 között készült alkotásokat, valamint Pituk József Viktórián festőművész alkotásait. A 241 darabszámú történeti anyag, szintén lezárt, az első világháborúhoz, illetve a 20. század első feléből származó dokumentumokat, tárgyakat tartalmazza. Ide tartozik a hajdúnánási születésű Hódos Imre olimpiai bajnok hagyatéka is, melynek a 2019-ben épült – a sportolóról elnevezett – sportcsarnokban nyílt állandó kiállítás (MPVK HGY 2020).

Állandó kiállítások a helytörténeti gyűjteményben:

- Kalapköttők nyomában, a hajdúnánási szalmakötő ipar története
- Kitaszítottak – történelmi kiállítás a XX. század derekának viharos évtizedeiről (2012)
- A színek mestere kiállítás Pituk József Viktórián festő- és grafikusművész hagyatékából (2018)
- Egyéb állandó kiállítások (viseletek és használati tárgyak a hajdú múltból, Bocskai korona másolata, fejfakiállítás, paraszti és polgári közlekedés eszközei, egykori mezőgazdasági eszközök kiállítása, téglárium)

Az intézményhez tartozó egyéb állandó kiállítóhelyek:

- Hajdú Ház és Kovácsműhely: az 1700-as évek végén épült, népi klasszicista stílusú Tájház és melléképületei
- Csőszkunyhók: Hajdúnánás zártkertjeiben található négy csőszkunyhó, melyeket az 1991. évi helyreállításuk után az Országos Műemlékvédelmi Felügyelőség műemlékké nyilvánított
- A bástyafal: Az 1500-as évektől 1867-ig egy védelmi célokat szolgáló téglakerődtény rekonstruált sarokbástyája

4. Hajdúnánás egyik fő erőssége - a kulturális célú civil szervezetek

A rendszerváltás után az állami szervezetek mellett országszerte elkezdtek megjelenni a piaci és a nonprofit szektor szereplői. Az állami szerepvállalás nagyarányban csökkent, így a piaci és a nonprofit szervezetek váltak hangsúlyossá egy-egy területen (Márkus 2016:9). „Az állam, illetve az önkormányzatok vállalnak felelősséget a közszolgáltatások nyújtásáért, biztosításuk, igénybevételük módját, színvonalát, a térítési díjakat szabályozzák, szervezik, ellenőrzik, módjukban áll a szolgáltatásokat saját munkaszervezettel megoldani, de meghatározott feltételek mellett rábízhatják azok egy részét más, nem állami – piaci és civil – szervezetekre is (Márkus 2016:9)”. A nonprofit szervezetekkel kapcsolatban megjelent az az elvárás, hogy nagyobb szerepet vállaljon a szolgáltatásban, élénkítse és alternatív módokat vezessen be a foglalkoztatás terén, illetve az innovatív kezdeményező szerepük is hangsúlyossá válik (Márkus 2016:9).

A rendszerváltás Hajdúnánáson is számos civil kezdeményezés jött létre. A városban a mai napig alakulnak egyesületek, alapítványok, nonprofit szervezetek. A 2012-ben, a helyiek bevonásával készült Integrált Városfejlesztési Stratégia megállapítja, hogy Hajdúnánás egyik fő erőssége a civil aktivitás. Ezek egy része intézményeket tart fenn, városi szintű programokat valósít meg, vagy azokban közreműködik és nagyon sok olyan forrást hoz, amelyeket az önkormányzat nem tudna elérni (pl.: Európai Unió pályázatok) (IVS 2012). A hajdukve.hu oldalon 88 civil szervezetet tartanak nyilván, melyek közt van olyan, ami már nem működik, alvó szervezet, de olyan is van, amelyik nem szerepel a listában, de aktív közösségi szerepet vállal a város életében. A város honlapja a hajdunanas.hu szintén összefoglalja a helyi civil szervezeteket. Ebben a listában a társadalmi szervezetek menüpont alatt 5 alapítványt, 51 egyesületet és 2 egyházi szervezet szerepel, míg a Civil Információs Portálon 151 tétel jelenik meg a Hajdúnánási székhelyű civil szervezetek között. A működési területet nézve is szerteágazó a kínálat. Vannak oktatási, gyermek- és ifjúságfejlesztési, kulturális, szociális, érdekvédelmi, természetvédelmi, ismeretterjesztő, sport, településvédelmi stb. céllal létrejött civil szervezetek. Ezek közül most csak néhányat sorolok fel, olyanokat, amelyek kulturális céllal jöttek létre és tevékenységük meghatározó, vagy meghatározó volt a település kulturális életében.

- Hajdúnánási Szellemi műhely
- Hajdúnánáson Szépen, Emberül!” Alapítvány
- Okkal-Más-Okkal Ifjúsági Egyesület
- Hajdúnánási Helyi Televízióért Alapítvány
- Dalra Fel Egyesület
- Nánási Hajdú Bokréta Hagyományőrző Egyesület
- Hajdúnánási Ezüstkör Nyugdíjas Egyesület
- Lente Lajos Magyar Nóta Egyesület
- Nánási, Népdal, Nóta és Tánckedvelők Egyesülete
- Sláger Expressz Kulturális Egyesület 2015
- BOREKO Színháztársulat és Kulturális Egyesület
- Főnix Táncsport Egyesület
- Szalmakalap Citeraegyüttes Egyesület
- Hajdúnánási Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete
- Cifra Szűr Néptánc Egyesület

5. Összegzés

Összegzésként elmondható, az előző példák alapján, hogy Hajdúnánáson a település méreteihez képest nagy számban működnek a csoportok különböző területeket felölelve. Egy részének létrejötte korábbi hagyományokon alapul és több évtizedes múltra tekint vissza a város életében. Egy részük civil kezdeményezés, mely a művelődési központban talált otthont tevékenységük végzésére, egy részük pedig az intézmény saját kezdeményezéséből nőtt ki magát, iskolarendszeren kívüli oktatásból, saját igényen alapuló önkéntes részvétellel a tagok részéről. Ahhoz, hogy ez a szép számú közösség létrejöjjön, szükség volt a nyitott, támogató szemléletre, és anyagi plusz forrásra nemcsak a közművelődési intézmény, hanem a város, az önkormányzat részéről is. A közösségek támogatása jelentős szerepet játszik a város megtartó erejében, a helyi identitás megerősítésében. Hajdúnánás közösségei aktív szerepet töltenek be a város kulturális életében, nemcsak helyben, hanem más egyéb településeken, akár a határon túl is, a testvérvárosi kapcsolatokat erősítve.

Felhasznált irodalom:

- BEKE Pál (2010): Konkrétan települési léptékben Hajdúnánás. In: Beke Pál (szerk.): Saját művelődési otthonunk. Komárom, Civil Közösségi Házak Magyarországi Egyesülete, Monostori Éva, 27-38. p.
- BUCZKÓ József (2019): A múzeumügy története Hajdúnánáson. [Nánási Füzetek 31. szám] Hajdúnánás, Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény
- GIRUS Miklósné (1990): Tájékoztató a művelődési központ munkájáról, illetve 1991-es költségvetéséről. (Belső dokumentum.) Fellelhető: Hajdúnánás, Kéky Lajos Városi Művelődési Központ irattára
- Hajdúnánás Városi Tanács (1983): Hajdúnánás Város Közművelődési Munkaterve 1984. évre. (Belső dokumentum.) Fellelhető: Hajdúnánás, Kéky Lajos Városi Művelődési Központ irattára
- MÁRKUS Edina (2016): Amikor a harmadik az első A civil szektor többféle nézőpontból. Debrecen, Csokonai Kiadó
- Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény (MPVK HGY) (2020): A Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény Könyvtári Intézményegységének 2019. évi beszámolója. Elérhető: http://www.nanaskonyvtar.hu/uploads/2019_evi_beszamolo.pdf, letöltés dátuma: 2021. 03. 28.
- Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény (MPVK HGY) (2020): Beszámoló a Móricz Pál Helytörténeti Gyűjtemény 2019. évi tevékenységéről. Elérhető: http://www.nanaskonyvtar.hu/uploads/Beszamolo_2019_HGY.pdf, letöltés dátuma: 2021. 03. 28.
- Móricz Pál Városi Művelődési Központ és Könyvtár (1997-2002): Nyilvántartó könyv a művelődési otthonok tevékenységéről 1997-2002. (Belső dokumentum.) Fellelhető: Hajdúnánás, Kéky Lajos Városi Művelődési Központ irattára
- Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft. (NPC) (2014): A Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft. 2014 évre vonatkozó közművelődési beszámolója. (Belső dokumentum.) Fellelhető: Hajdúnánás, Kéky Lajos Városi Művelődési Központ irattára

- Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft. (NPC) (2021): 2020. évi közfeladat-ellátási beszámoló. (Belső dokumentum.) Fellelhető: Hajdúnánás, Kéky Lajos Városi Művelődési Központ gazdasági irodája
- Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft. (NPC) (2020): A Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft. 2021. évi üzleti terve. (Belső dokumentum.) Fellelhető: Hajdúnánás, Kéky Lajos Városi Művelődési Központ gazdasági irodája
- Szólláth Zoltán (2007): A Móricz Pál Városi Művelődési Központ és Könyvtár története. – szakdolgozat részlet. Elérhető: http://www.nanasvmk.hu/oldal_2.php, letöltés dátuma: 2021. 03.08.
- Városi Művelődési Ház (1963-1969): könyv a művelődési otthonok tevékenységéről 1963-1969. (Belső dokumentum.) Fellelhető: Hajdúnánás, Kéky Lajos Városi Művelődési Központ irattára
- Városi Művelődési Központ (1969-1996): Nyilvántartó könyv a művelődési otthonok tevékenységéről 1969-1996. (Belső dokumentum.) Fellelhető: Kéky Lajos Városi Művelődési Központ irattára

Egyéb internetes források:

- Hajdúnánás Városi Önkormányzat (2008): 127/2008 (IV.24) Képviselő-testületi Határozata. Elérhető: http://archiv.hajdunanas.hu/downloads/Hatarozatok/Ha_2008_04_24.pdf, letöltés dátuma: 2022. 11. 20.
- Kéky Lajos Városi Művelődési Központ (KLVMK) (2021): A Naná Színház. Elérhető: http://www.nanasvmk.hu/oldal_18.php, letöltés dátuma: 2021. 03. 16.
- Kéky Lajos Városi Művelődési Központ (KLVMK) (2021): BOREKO Egyesület. Elérhető: http://www.nanasvmk.hu/oldal_81.php letöltés dátuma: 2021. 02. 18.
- Kéky Lajos Városi Művelődési Központ (KLVMK) (2021): Hajdú Bokréta Hagyományőrző Csoport. Elérhető: http://www.nanasvmk.hu/oldal_82.php, letöltés dátuma: 2021. 03. 16.
- Kéky Lajos Városi Művelődési Központ (KLVMK) (2021): Hajdúnánási Ezüstkör Nyugdíjas Egyesület. Elérhető: http://www.nanasvmk.hu/oldal_83.php, letöltés dátuma: 2021. 02. 18.
- Kéky Lajos Városi Művelődési Központ (KLVMK) (2021): Hajdúnánási Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete. Elérhető: http://www.nanasvmk.hu/oldal_85.php, letöltés dátuma: 2021. 02. 18.
- Kéky Lajos Városi Művelődési Központ (KLVMK) (2021): Lente Lajos Magyar Nóta Egyesület. Elérhető: http://www.nanasvmk.hu/oldal_86.php, letöltés dátuma: 2021. 03. 17.
- Kéky Lajos Városi Művelődési Központ (KLVMK) (2021): Phoenix Fusion Tánciskola. Elérhető: http://www.nanasvmk.hu/oldal_88.php, letöltés dátuma: 2021. 02. 18.
- Kéky Lajos Városi Művelődési Központ (KLVMK) (2021): Sláger Expressz Kulturális Egyesület. Elérhető: http://www.nanasvmk.hu/oldal_90.php, letöltés dátuma: 2021. 02. 18.
- Kéky Lajos Városi Művelődési Központ (KLVMK) (2021): Szalmakalap Citera Együttes. Elérhető: http://www.nanasvmk.hu/oldal_91.php, letöltés dátuma: 2021. 03. 17.
- Kéky Lajos Városi Művelődési Központ (KLVMK) (2021): Tóni és a Sárgarózsák. Elérhető: http://www.nanasvmk.hu/oldal_94.php, letöltés dátuma: 2021. 03. 17.
- Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft. (NPC) (2021): Szervezet bemutatása. Elérhető: <http://www.nanasprocultura.hu/bemutatas.php>, letöltés dátuma: 2021. 03. 18.
- Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény (MPVKHGY) (2021): Az épületről. Elérhető: <http://www.nanaskonyvtar.hu/page.php?id=102&s=az-epulet-tortenete>, letöltés

dátuma: 2021. 03. 16.

- Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény (MPVK HGY) (2020): Foglalkozásajánló. Elérhető: http://www.nanaskonyvtar.hu/uploads/MPVKHGY_muzeumpedagogia%20-%202020.pdf, letöltés dátuma: 2021.03. 28.

[1] A Kéky Lajos Városi Művelődési Központ irattárában 1959-től úgynevezett Nyilvántartó könyv a művelődési otthonok tevékenységéről című dokumentumban rögzítették az intézményben végzett tevékenységeket. Jelen tanulmányban az 1980-2005 közötti nyilvántartó könyvek adatait használtam.

[2] OSAP 1438 jelentés közművelődési tevékenységekről

[3] Hajdúnánás Városi Önkormányzat 127/2008 (IV.24) Képviselő-testületi Határozata alapján

[4] TÁMOP-3.2.3/A-11/1-2012-0072 Hajdúnánás a kreatív kultúrák zászlóshajója

[5] Az egész életen át tartó tanuláshoz hozzáférés biztosítása a Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft-nél - EFOP-3.7.3-16-2017-00212

[6] 12/2020. (01. 24.) számú Képviselő-testületi Határozat